

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

вул.Дворцова, 32/29, м.Кропивницький, 25022, тел. (0522) 24-15-28,
E-mail: public@osvita.kr-admin.gov.ua, сайт: osvita.kr-admin.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 38802700

13.09.2023 № 35-12/2280/0.35

на № _____ від _____

**Керівникам органів управління
освітою міських, селищних,
сільських рад**

**Керівникам закладів загальної
середньої освіти обласного
підпорядкування**

**Про проведення Всеукраїнського
учнівського турніру юних істориків**

Надсилаємо лист Міністерства освіти і науки України від 05.09.2023 року № 1/13315-23 «Про проведення Всеукраїнського турніру» (додається) для ознайомлення і використання в роботі.

Звертаємо увагу, що відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 25.10.2021 року № 1127 «Про затвердження Змін до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 грудня 2021 року за №1570/37192, турніри проводяться в два етапи: «І (перший) етап – на рівні закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти у районах, районах у містах Києві та Севастополі; II (другий) етап – фінальний – на державному рівні».

Рекомендуємо I (перший) етап турніру провести до 15 жовтня 2023 року. Дату проведення турніру визначають керівники закладів освіти.

II (фінальний) етап турніру планується провести орієнтовно в кінці жовтня – на початку листопада. Про конкретні дати та місце проведення буде повідомлено додатково.

Просимо довести зазначену в листі інформацію до керівників закладів освіти.

Додатки: на 10 арк. в 1 прим.

Директор департаменту

Ельза ЛЕЩЕНКО

Чуй Наталія 095 605 60 07

Додаток 1
до листа департаменту освіти і науки
Кіровоградської обласної військової
адміністрації
№ _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр-кт Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Департаменти (управління) освіти і науки
обласних, Київської міської державних
адміністрацій

Заклади післядипломної
педагогічної освіти

Про проведення Всеукраїнського турніру

Відповідно до пункту 7 розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2022 року № 1055-р «Про затвердження плану заходів на 2022—2023 роки у зв'язку з 90 - ми роковинами Голодомору 1932—1933 років в Україні — геноциду Українського народу» Міністерство освіти і науки України спільно з Національною академією наук та громадською організацією «Український науково-дослідний та освітній центр вивчення Голодомору» (HREC in Ukraine) планують провести Всеукраїнський турнір юних істориків з проблематики Голодомору 1932—1933 років в Україні — геноциду Українського народу. Запропонована тематика турніру також стосуватиметься сучасних подій російсько-української війни.

Надсилаємо умови проведення та завдання турніру.

Турнір планується провести орієнтовно в кінці жовтня – на початку листопада. Про конкретні дати та місце проведення буде повідомлено додатково.

Довідки за електронною адресою: 16051961r@ukr.net

Додаток: на 11 арк.

Заступник Міністра

Андрій СТАШКІВ

МОН № 1/13315-23 від 05.09.2023

Підписав: Сташків Андрій Борисович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000005BA236005D9BB900
Дійсний: з 25.05.2023 0:00:00 по 24.05.2025 23:59:59

Додаток 2

до листа департаменту освіти і
науки Кіровоградської обласної
військової адміністрації

№ _____

Умови проведення Всеукраїнського турніру юних істориків

Турнір юних істориків (ТЮІ) проводиться відповідно до «Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 року № 1099. (зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 року за № 1318/20056).

Правила ТЮІ розробляється і затверджує Організаційний комітет (ОК), і змінювати їх може тільки він.

ТУРНІР ЮНИХ ІСТОРИКІВ – це змагання між командами старшокласників, які уміють на високому науковому рівні викласти й довести свою точку зору з приводу тієї чи іншої історичної події, наукової праці, даних архівного документа й обґрунтувати її в наукових дискусіях – історичних раундах.

I. ЗАВДАННЯ ТЮІ

Завдання для Турніру юних істориків складає Організаційний комітет. Ці завдання можуть бути запропоновані для проведення шкільних, районних, міських та обласних турнірів.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ТЮІ

До Організаційного комітету ТЮІ входять представники Міністерства освіти і науки України, наукових установ, голова журі, заступники голови журі, експерт-консультант.

III. УЧАСНИКИ ТУРНІРУ

1. Представництво команд

У Всеукраїнському турнірі юних істориків можуть брати участь учні старших класів закладів загальної середньої освіти.

2. Склад команди

У ТЮІ можуть брати участь команди у складі чотирьох-п'яти учнів старших класів.

Не дозволяється брати участь у Турнірі студентам вищих навчальних закладів. Кожну команду очолює капітан, який є офіційним її представником. Капітану надається право розподіляти обов'язки між членами команди під час історичного раунду.

3. Керівник команди

Команду учасників ТЮІ супроводжує один керівник, який відповідає за життя та здоров'я учнів, надає необхідну науково-методичну і морально-психологічну підтримку та допомогу.

IV. СКЛАД ЖУРІ

Журі Турніру формує Організаційний комітет. До роботи в складі журі запрошується вчені, викладачі та студенти вищих навчальних закладів, методисти і вчителі з різних регіонів України. Керівники команд не можуть бути членами журі в тих групах, де змагаються їхні команди. Перед початком кожної гри склад журі оголошується членам команд та гостям Турніру.

V. РЕГЛАМЕНТ ТУРНІРУ

I етап ТЮІ проводиться між командами школярів на регіональному, обласному або міському рівнях.

Заключний етап Всеукраїнського турніру юних істориків проводиться в термін, визначений Організаційним комітетом, протягом 5-6 днів. Команди беруть участь у наукових дискусіях – історичних раундах.

1. Відбіркові (чвертьфінальні) історичний раунди.
2. Півфінальний історичний раунд.
3. Фінальний історичний раунд.

VI. ПРАВИЛА ІСТОРИЧНОГО РАУНДУ

Перед початком змагань представляються команди та проводиться жеребкування для визначення нумерації команд. В історичному раунді беруть участь 3 (2 або 4) команди залежно від загального числа команд. Раунд проводиться в три (чотири) дії. Команда виступає в одній із трьох (чотирьох) ролей: Доповідач, Опонент, Рецензент, Спостерігач.

Дії проводяться відповідно до поданої таблиці:

Трикомандний раунд				Чотирикомандний раунд				
Дія				Дія				
Команда	I	II	III	Команда	I	II	III	IV
1	Д	Р	О	1	Д	С	Р	О
2	О	Д	Р	2	О	Д	С	Р
3	Р	О	Д	3	Р	О	Д	С
				4	С	Р	О	Д

Під час змагань гравці не мають права спілкуватися або консультуватися ні з ким, окрім членів журі. Кожен член команди під час одного раунду має право виступати як Доповідач, Опонент або Рецензент не більше одного разу.

VII. РЕГЛАМЕНТ ІСТОРИЧНОГО РАУНДУ

1. Опонент викликає Доповідача на завдання – 1 хв.
2. Доповідач приймає чи відхиляє виклик – 1 хв.
3. Підготовка до доповіді – 2 хв.
4. Доповідь – 7 хв.
5. Запитання Опонента до Доповідача та його відповіді – 2 хв.
6. Підготовка до опонування – 2 хв.

7. Опонування – 5 хв.
8. Запитання Рецензента до Доповідача й Опонента, їхні відповіді – 3 хв.
9. Підготовка до рецензування – 2 хв.
10. Рецензування відповідей Доповідача й Опонента – 3 хв.
11. Заключне слово Рецензента, Опонента, Доповідача (загальна полеміка) – 5-7 хв.
12. Запитання журі – 2 хв.
13. Виставлення оцінок – 2 хв.
14. Слово журі 3 хв.

VIII. ВИСТУП КОМАНД ПРОТЯГОМ ІСТОРИЧНОГО РАУНДУ

Доповідач (*один або два члени команди на рівних правах*) викладає суть рішення

завдання, акцентуючи увагу на наукових підходах в історії до того чи іншого факту події. Має використовувати раніше підготовлені малюнки, схеми, карти, та ін.

Опонент (*один або два члени команди*) висловлює критичні зауваження до

доповіді, вказує позитивні сторони, виявляє недоліки та помилки. Він акцентує свою увагу на науковому характері доповіді. Під час полеміки обговорюється висвітлення завдання Доповідачем.

Рецензент (*один член команди*) дає коротку оцінку Доповідача й Опонента.

Спостерігач бере участь у загальній полеміці. Питання, які ставить Спостерігач, мають бути уточнювальними і стосуватися тільки доповіді, яку будь-який член відповідної команди. Відповідає на запитання Доповідач.

Обмеження кількості виступів

Кожен учасник команди протягом одного історичного раунду може виступати не більше одного разу.

Уточнювальні запитання і відповіді на них, а також участь у полеміці виступами не вважаються.

Основним завданням *Ведучого* є створення умов для нормального проведення історичних раундів.

Обов'язки Ведучого:

- стежити за дотримання регламенту;
- створювати умови для нормальної роботи журі (стежити за поведінкою команд, зачитувати умови завдань, оцінки журі);
- стежити за характером запитань, які ставляться, запобігати їх повторенню;
- стежити за дискусією і припиняти її в разі неконструктивності;
- визначати спосіб початкового розподілу ролей (жеребкування, конкурс капітанів і т. ін.);

- стежити за тим, щоб поряд із командами не було нікого з осіб, які не є членами команди.

Ведучий має право:

- зупиняти час, який порушив регламент ТЮІ;
- знімати запитання, які повторюються;
- усунути команду від участі в раунді, якщо вона постійно порушує правила Турніру;
- у разі необхідності надавати учасникам додатковий час (не більше 1 хв.);
- надавати слово керівникам або глядачам (тільки після виставлення оцінок).

Ведучий не має права:

- порушувати регламент;
- зупиняти учасників до закінчення часу, відведеного для виступу;
- коментувати виступи та висловлювати свою думку;
- порушувати правила ТЮІ;
- ставити навідні запитання.

ОЦІНКА ВИСТУПУ КОМАНД

Після кожної дії журі виставляє командам оцінки з урахуванням усіх виступів членів

команди: доповідь, опонування, рецензування, запитання та відповіді, участь у полеміці. Далі оцінки переводяться в бали з відповідними коефіцієнтами для Доповідача, Опонента Рецензента з такою схемою:

Оцінка	5+	5	5-	4+	4	4-	3+	3	3-
Бали	53	50	47	43	40	37	33	30	27

Коефіцієнти:

Роль команди	Доповідач	Опонент	Рецензент
Коефіцієнт	3,0 або менше	2,0 або 2,2	1,0

Якщо в журі 5 або 6 осіб, то при під рахуванні балів відкидається одна нижча оцінка; якщо в журі більше 6 осіб, то відкидається одна вища і одна нижча оцінки.

ЗАЛІКОВІ ПАРАМЕТРИ ІСТОРИЧНОГО РАУНДУ

Для команди в історичному раунді:

SP – сума балів, яка дорівнює сумі арифметично усереднених залікових очок, помножених на відповідний коефіцієнт, округлений до 1.

SR j – сума балів команди, яка зайняла місце j в цьому раунді.

R j- рейтинг команди, що посіла місце j, який визначається за таблицею порівняння місця j, суми балів SR j і різниці між SR лідера SR j команди.

Залікові параметри	Місце команди в історичному раунді				
	1	2	2	3,4	3,4
		$SR_1 - SR_j < 7$	$SR_1 - SR_j > 6$	$SR_2 - SR_j < 7$	$SR_2 - SR_j > 6$
$SR_j > 289$ $290 > SR_j > 239$ $240 > SR_j > 189$ $190 > SR_j$					

Ця правило визначення R використовується в усіх раундах.

TSP – загальна сума балів, яка дорівнює сумі SRj.

TR – загальний рейтинг – сума рейтингів команди в усіх раундах.

Оцінювання виступів

8.1. Оцінювання виступів під час боїв здійснюють члени журі, які визначаються для кожної групи перед початком бою.

8.2. Кожен член журі, призначений для оцінювання відповідного бою, заносить у відомість оцінювання бою виставлені ним оцінки кожній команді за її виступ у кожній дії бою.

8.3. Виступи команд під час бою оцінюються цілою кількістю балів у межах:

8.3.1. для Доповідача – від 1 до 12 балів.

Критерії оцінювання Доповідача:

- висвітлення стану і перспектив розв'язання правової проблеми – 3 бали;
- наявність та обґрунтування пропозицій теоретичного, практичного і законотворчого характеру – 3 бали;
- обсяг використаних джерел і глибина їх опрацювання та критичного аналізу – 2 бали;
- кваліфікована участь у загальній полеміці – 2 бали;
- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Оponenta, Рецензента, запитання членів журі – 1 бал;
- командна гра – 1 бал.

8.3.2. для Оponenta – від 1 до 9 балів.

Критерії оцінювання Оponenta (під час відбіркових боїв):

- висловлення та аргументація критичних зауважень до доповіді Доповідача з наведенням позитивних рис та недоліків – 2 бали;
- вагомість і доцільність контраргументів – 2 бали;
- кваліфіковане здійснення аналізу допущених помилок у доповіді Доповідача – 1 бал;
- кваліфікована участь у загальній полеміці – 2 бали;
- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Рецензента, запитання членів журі – 1 бал;

- командна гра – 1 бал.

Критерії оцінювання Оponenta (під час півфінальних та фінального боїв):

- висловлення та аргументація критичних зауважень до доповіді Доповідача з наведенням позитивних рис та недоліків – 2 бали;
- розкриття власного бачення щодо розв'язання проблеми – 1 бал;
- вагомість і доцільність контраргументів – 1 бал;
- кваліфіковане здійснення аналізу допущених помилок у доповіді Доповідача – 1 бал;
- кваліфікована участь у загальній полеміці – 2 бали;
- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Рецензента, запитання членів журі – 1 бал;
- командна гра – 1 бал.

8.3.3. для Рецензента – від 1 до 6 балів.

Критерії оцінювання Рецензента:

- аргументована оцінка виступів Доповідача та Оponenta – 2 бали;
- кваліфікована участь у загальній полеміці – 2 бали;
- правильність відповідей на запитання від членів журі – 1 бал;
- командна гра – 1 бал.

8.3.4. Під час оцінювання виступів всіх команд до уваги береться наявність власної думки та вміння її обґрунтовувати і відстоювати; дотримання у виступах та під час полеміки культури мовлення, правил ведення наукової дискусії; змістовність поставлених питань та вичерпність відповідей на них; відсутність у виступах юридичних помилок.

8.4. Оцінка команди за виступ у певній ролі (як Доповідача, Оponenta чи Рецензента) визначається як середнє арифметичне усіх оцінок, виставлених членами журі цій команді за виступ у відповідній ролі. Середнє арифметичне обраховується з точністю до сотих.

8.5. Оцінка команди за бій визначається як сума балів за виступ у всіх ролях, підрахованих відповідно до пункту 7.4 цих Правил.

8.6. За оголошення відмов від доповіді понад визначену цими Правилами кількість можливих тактичних відмов до команди застосовується санкція у вигляді штрафного коефіцієнту.

У разі заявлення командою після використання в поточному та/або попередніх боях права на дві тактичні відмови наступної відмови, до її оцінки за виступ в ролі Доповідача в бою, в якому була заявлена наступна відмова, застосовується штрафний коефіцієнт 0,8. У разі заявлення в цьому ж бою другої та дальших тактичних відмов, за кожен таку відмову застосований штрафний коефіцієнт зменшується на 0,2. Штрафний коефіцієнт застосовується також і в наступних боях після бою, в якому його було застосовано вперше.

8.7. Результати бою на підставі відомостей оцінювання бою, заносяться до зведеного протоколу оцінювання бою, який підписується членами журі, що здійснювали оцінку бою.

8.8. Після завершення бою оргкомітет забезпечує оприлюднення для загального ознайомлення його результатів.

ІХ. ВІДБІРКОВІ ІСТОРИЧНІ РАУНДИ

Під час вибіркового раунду будь-які команди не можуть зустрічатися більше одного разу. Порядкові номери команд жеребкування перед початком вибіркового раунду.

Задачі, представлені в рамках одного історичного раунду повинні, бути різноманітні за періодикою, історичними подіями та фактами.

Опонент, може викликати Доповідача на будь-яке завдання: крім того, яке:

- виключене Оргкомітетом;
- повідомлене Доповідцем раніше;
- повідомлене Оponentом раніше;
- оголошене Доповідцем як „вічна відмова”.

Протягом історичного раунду Доповідач може двічі відхиляти виклик без штрафних санкцій. Кожна наступна відмова зменшує коефіцієнт.

ПІВФІНАЛЬНИЙ РАУНД

За рішенням дурі шість або дев'ять команд, які отримали найвищий рейтинг у вибіркового боях, беруть участь у півфіналі. Команди, що посідають 7-8 (або 10-12) місця, можуть брати участь у півфіналі, якщо їх рейтинг дорівнює рейтингу команди, яка займає 6 (9) місце, і якщо сума балів відрізняється не більш ніж на 6 балів від суми балів команди, яка посіла 6 (9) місце. Ролі розподіляються між командами за результатами конкурсу капітанів або жеребкування.

ФІНАЛЬНИЙ РАУНД

Якщо півфінал складався із трьох груп, його переможцями є – три команди. Вони беруть участь у фіналі.

Якщо півфінал складається з двох груп, то третій фіналіст визначається найвищою сумою балів серед команд, які посіли другі місця у півфіналі, за умов що між ними різниця більше шести балів. Інакше у фіналі братимуть участь чотири команди.

ПЕРЕМОЖЦІ ТУРНИРУ

Півфіналісти забезпечують собі ІІІ місце. Учасники фіналу забезпечують собі ІІ місце і змагаються за І.

При визначенні загальної кількості команд-переможців їх число не повинно перевищувати 50% від загальної кількості команд-учасниць фінального етапу турніру.

АПЕЛЯЦІЯ

У разі, якщо команда не задоволена одним із таких пунктів:

- а) результатами раунду;
- б) роботою ведучого;
- в) роботою журі,

вона має право подати апеляцію експерту-консультанту ТЮІ. Капітан команди (і тільки він) подає апеляцію журі ТЮЄ протягом години після раунду.

Апеляція має включати:

- а) виклад факту порушення;
- б) посилання на ті пункти даних правил, які було порушено;
- в) посилення на те, що інша команда теж відзначила факт порушення;

Рішення про розгляд приймають експерт-консультант і представник ОК, відповідальний за дотримання вимог „Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових і спеціальних дисциплін, турніри, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт та конкурсу фахової майстерності”. Якщо прийнято рішення про розгляд апеляції, то її зміст повинне розглянути журі або ОК ТЮІ. Претензії не будуть задоволені, якщо:

- а) порушення не виходить за межі визначених правил;
- б) журі та інші учасники раунду не виявляють порушення;
- в) наявність або відсутність факту порушення жодним чином не змінюють результатів бою.

У випадку справедливості апеляції спосіб її задовольнити буде вироблений ОК та журі ТЮІ на спільному засіданні.

Додаток 3

до листа департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної військової адміністрації

№ _____

**ЗАВДАННЯ
ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСЬКОГО ТУРНІРУ
ЮНИХ ІСТОРИКІВ
2023 рік**

(Проведення турніру заплановано на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2022 року № 1055-р «Про затвердження плану заходів на 2022—2023 роки у зв’язку з 90 - ми роковинами Голодомору 1932—1933 років в Україні — геноциду Українського народу»)

1. Закон «Про 5 колосків»: ¹ охорона державної власності чи інструмент політики творення голоду?
2. Вивезення з УРСР хліба на Північ, 1927–1933 рр.: добровільна допомога українців у побудові промисловості РСФСР чи економічна експлуатація українських ресурсів?
3. Український хліб на експорт у 1927–1933 рр.: зміцнення військово-промислового комплексу СРСР як «передумови перемоги у “Великій вітчизняній війні”» чи політика творення голоду?
4. Союзна продовольча допомога Україні в першій половині 1933 року: порятунок людей чи використання їжі як зброї?

¹ Постанова ЦВК і СНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» від 7 серпня 1932 року.

5. Депортації «куркулів» з УССР у 1930-ті рр.: «заходи» для розбудови сільського господарства чи розпорошення українського народу як складова злочину геноциду?
6. Активний опір українського селянства під гаслами «Геть комуністів!», «Геть колгоспи!», «Хай живе УНР!»: прояви «українського шовінізму», поодинокі «вилазки купки куркулів» чи виявлення національної ідентичності та масовий спротив геноциду?
7. Знищення росією в Україні продовольчих складів і зерносховищ: неправда, випадковість чи свідомі дії держави-агресорки, спрямовані на нищення економіки України та спричинення голоду?
8. Масоване вивезення з тимчасово окупованих територій України продовольства до росії: «порятунок урожаю» чи відродження російської/советської імперської традиції експлуатації українських ресурсів?
9. Перешкоджання росією експорту українського збіжжя: піклування про власну безпеку чи свідомі дії, спрямовані на підлив економіки України та провокування світової продовольчої кризи для досягнення власних військово-політичних цілей?

10. Російські «гуманітарні конвої» на тимчасово окупованих територіях України, 2014–до теперішнього часу: допомога нужденним чи використання їжі як зброї?

11. Масове вивезення українських дітей з тимчасово окупованих територій України до росії: шляхетний порятунок від небезпеки чи геноцидна політика розпорошення українського народу та нищення української ідентичності?

12. Тиск російської влади на українських фермерів-аграріїв на тимчасово окупованих територіях: неправда, заходи для стабілізації аграрного бізнесу чи інструмент руйнації української державності, порушення прав людини?

Завдання для фіналу

1. Злочини геноциду (Голодомор, Голокост, депортація кримських татар, сучасна війна рф проти України): спільне та відмінне
2. «Голод початку 1930-х рр. – спільне горе советських народів»: історична реальність чи советський/російський імперський міф, спрямований на заперечення злочину геноциду в Україні?
3. «Петлюрівщина», «Бандерівщина», «Денацифікація України»: реальні історичні явища чи (нео)імперські штампи, мова ненависті та лінгвістичні маркери намірів вчинення геноциду?